

HANDBOEK SOCIALEZEKERHEIDSRECHT

ACTUALISERING 2021

Bijgewerkt tot het Belgisch Staatsblad van 15 februari 2021

320. De vroegere Rijksdienst voor Kinderbijslag, later FAMIFED genaamd, is opgeheven (KB 28 december 2020).

560. De regeling betreffende de gelegenheidsarbeiders in land- en tuinbouw wordt tijdelijk uitgebreid en versoepeld wegens de problemen gesteld door de coronacrisis (KB nr. 5 van 9 april 2020).

570. Bij een uitvoerig gemotiveerd arrest heeft het Grondwettelijk Hof de wet van 18 juli 2018 vernietigd wegens discriminatie tussen de aldus van belastingen en sociale bijdragen vrijgestelde “verenigingswerkers” en de werknemers of zelfstandigen die in gelijkaardige omstandigheden werken. Maar het Hof heeft er wel over gewaakt dat de gevolgen van die uitspraak niet te nadelig zijn voor de betrokkenen, door het effect van de vernietigde bepalingen te behouden tot eind 2020 (GwH 23 april 2020, nr. 53/2020). Een nieuwe wet van 24 december 2020 heeft dit statuut opnieuw ingericht, zonder veel wijziging, maar erover wakend dat discriminatie niet meer aangevoerd zou kunnen worden. Men kan zich wel vragen stellen bij de uitvoerige reglementering van deze uiteraard vrij beperkte activiteit.

677 e.v. Merk op dat verscheidene maatregelen tijdens de coronacrisis de voorwaarden en termijnen inzake maaltijdcheques en andere sociale cheques versoepeld hebben.

695. Tijdens de coronacrisis heeft de federale overheid de mogelijkheid geschapen voor werkgevers in de privé- of de openbare sector om “consumptiecheques” van maximaal 300 euro te geven aan hun personeel, die buiten het loonbegrip gehouden worden. De bedoeling is dat deze besteed worden in de door de crisis zwaar getroffen sectoren van de cultuur, sport en horeca. Een KB van 15 juli 2020 heeft hiertoe een artikel 19*quinquies* ingevoegd in het uitvoeringsbesluit.

698. Een van de “andere” vrijgestelde voordelen was de “mobiliteitsvergoeding” die aan werknemers werd toegekend (wet 30 maart 2018) wanneer zij hun bedrijfsvoertuig inleverden. Deze vergoeding was vrij van inkomstenbelasting en sociale bijdragen. Maar dit werd ongrondwettelijk verklaard (GwH 23 januari 2020, nr. 11/2020) omdat de mogelijkheid bestond dat een werknemer van meer dan één bedrijfswagen zou genieten en de mobiliteitsvergoeding zou genieten zonder dat het doel van de wet, nl. de vermindering van het aantal voertuigen in het verkeer, bereikt zou worden.

Hier moet nog de tijdelijke uitsluiting uit het loonbegrip aan toegevoegd worden van de vergoeding voor (max. 120) uren gepresteerd tijdens de coronacrisis in de “kritieke” sectoren (KB 5 juni 2020).

719 e.v. Bij KB nr. 17 van 6 mei 2020 (gepreciseerd bij KB nr. 30 van 6 juni 2020) zijn een aantal mogelijkheden van uitstel van betaling van sociale bijdragen ingevoerd, deels automatisch (zoals voor de

horeca), deels op aanvraag. Ook kunnen werkgevers die niet onder de voorziene categorieën vallen minnelijke voorwaarden van betaling vragen. Tijdelijke regeling tijdens de coronacrisis.

725-726. De “socialemisbruikregeling” is opgeheven bij artikel 83 van de programmawet van 21 december 2018, na een veroordeling door het Hof van Justitie.

750-751. De aannemer die nagelaten heeft de 35% tijdig te betalen is een ‘bijslag’ verschuldigd waardoor die heffing verdubbeld wordt (art. 30*bis*, § 5). Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat deze bijslag, in tegenstelling tot de gewone heffing van 35% (art. 30*bis*, § 4), geen vergoedend maar een bestraffend karakter heeft. Bijgevolg moet hier rekening gehouden kunnen worden met de eventuele goede trouw van de schuldenaar (GwH 9 juli 2020, nr. 104/2020).

822. De hele regeling is vereenvoudigd bij KB van 19 september 2019 op financiële en administratieve punten.

826. Een tijdelijke extra doelgroepvermindering is toegekend voor ondernemingen in herstructurering of in moeilijkheden die omwille van de coronacrisis de arbeidsduur aanpassen (KB nr. 46 van 26 juni 2020).

890. In het kader van de coronamaatregelen wordt een tijdelijk uitstel van betaling toegekend gedurende drie maanden (wet 26 mei 2020).

905. In verband met de recente geprogrammeerde verhogingen van de minimumpensioenen zijn de grenzen tot waar deze bijdrage niet toegepast wordt, overeenkomstig verhoogd (KB 20 december 2020).

1023. De wetgever heeft geanticipeerd op de coronacrisis door voor thuiswerkers of telewerkers, die normaal geen arbeidsweg hebben, het begrip “arbeidsweg” uit te breiden tot de gevallen waarin zij zich begeven naar of van de plaats waar zij hun eetmaal nemen of de school waar zij hun kind afzetten of afhalen (programmawet 21 december 2018).

1067 e.v. In de regeling van het overheidspersoneel bestaat de “consolidatie” niet, die haar oorsprong vindt in de private verzekeringen. De uitkering voor blijvende arbeidsongeschiktheid is daar ook niet volledig onafhankelijk van de reële toestand van tewerkstelling. Dit komt tot uiting in de regeling van artikel 6 van de Arbeidsongevallenwet Overheidspersoneel van 3 juli 1967, die de uitkering beperkt tot 25% wanneer de betrokkene zijn betrekking verder voltijds uitoefent. Het Grondwettelijk Hof heeft dit onderscheid veroordeeld in één geval: wanneer die grens van 25% overschreden wordt door samenvoeging met een rente uit een arbeidsongeval als werknemer, die wel volledig gecumuleerd kan worden met arbeidsinkomen (GwH 14 januari 2021, nr. 1/2021).

1086. Het Grondwettelijk Hof heeft de interpretatie veroordeeld volgens welke een werknemer die een ongeval heeft in zijn deeltijdse betrekking die hij met een andere voltijdse betrekking combineert, zijn

basisloon alleen berekend ziet op die deeltijdse betrekking. Dit zou een ongelijke behandeling meebrengen ten aanzien van een werknemer die twee deeltijdse betrekkingen combineert en voor wie het basisloon op de twee betrekkingen berekend wordt (GwH 24 oktober 2019, nr. 155/2019).

1140. In het kader van de coronacrisis is bepaald dat personen die in de eerste periode in de cruciale sectoren tewerkgesteld zijn en COVID-19 opgelopen hebben, als slachtoffer van een beroepsziekte beschouwd zullen worden (KB nr. 39 van 26 juni 2020).

1178. Het Grondwettelijk Hof heeft geoordeeld dat de tegemoetkoming van het Asbestfonds ook verschuldigd moet zijn aan de overlevende echtgenoot van het slachtoffer indien het huwelijk minder dan 365 dagen heeft geduurd, maar de betrokkenen tevoren een verklaring van samenwonen hadden afgelegd waardoor het huwelijk en de wettelijke samenwoning langer dan de voorgeschreven 365 dagen geduurd hebben (GwH 28 mei 2020, nr. 78/2020). Het slachtoffer moet dus toch nog gehuwd geweest zijn op het ogenblik van het overlijden. Wettelijke samenwoning wordt (nog) niet gelijkgesteld.

1300. Een reeks besluiten in verspreide slagorde betreffen de bijzondere medische zorgen in verband met COVID-19. Een KB nr. 20 van 20 mei 2020 (ondertussen grotendeels opgeheven) heeft voor de duur van de coronaperiode bijzondere voorwaarden en tarieven in het leven geroepen voor raadplegingen op afstand, voor test- en triageactiviteiten en voor andere prestaties in verband met de pandemie. Door een KB nr. 21 van 14 mei 2020 worden de vergoedingsvoorwaarden van een hele reeks prestaties tijdelijk aangepast. Een KB van 31 juli 2020 geldt voor de revalidatie en het toezicht op COVID-patiënten. Een KB nr. 33 van 23 juni 2020 voorziet in een extra overheidstoelage om deze prestaties te financieren (art. 191, 1^oter van de wet).

1343bis. Anticonceptie – Een curiosum: een KB van 13 september 2013, dat een specifieke tegemoetkoming bevatte in de kost van anticonceptie voor jonge vrouwen, heeft het voorwerp uitgemaakt van niet minder dan drie wetten, van respectievelijk 22 april, 31 juli en 9 augustus 2020, die het voorwerp ervan verbreed hebben, de tussenkomst verbeterd en de toepassingsfeer uitgebreid tot oudere vrouwen die genieten van een verhoogde tegemoetkoming (zie nr. 1380 e.v.).

1365. Vermelden wij in dit verband ook de wet van 22 april 2019 inzake kwaliteitsvolle praktijkvoering in de gezondheidszorg.

1401. In het kader van de coronamaatregelen is voor de betrokken periode de nomenclatuur aangepast met specifieke prestaties, zoals telefonische raadpleging en triage. Voor deze prestaties is geen remgeld vastgelegd.

1429. Een belangrijk Nationaal Akkoord tussen geneesheren en ziekenfondsen van 19 december 2019 heeft voorzien in regelingen voor de indexering van de honoraria, de verbeteringen voor bepaalde prestaties, de toepassing van het medisch dossier bij de huisarts, de wachtposten van huisartsen, telegeneeskunde en dergelijke. Sindsdien is er een nieuw Nationaal Akkoord van 15 januari 2021, dat nog

meer dan de vorige politiek van aard is.

1436. Ook voor COVID-patiënten geldt de regel dat er geen supplementen aangerekend mogen worden (wet 26 juni 2020).

1438, 1445, 1447. Een KB van 5 mei 2020 heeft de bestaande ongelijke behandeling tussen verschillende categorieën van zorgverleners opgeheven door een “sociaal statuut” in te stellen voor alle zorgverleners die tot een akkoord of overeenkomst toegetreden zijn (of geacht worden dat te zijn). Toch is er nog een verschil: alleen artsen kunnen genieten van een rechtstreeks bij het RIZIV gevestigd pensioenrecht (mits reeds sinds 2017 aangevraagd).

1448. Nieuwe nationale overeenkomst met de kinesisten: 20 december 2020.

1454bis. Medische hulpmiddelen. Een bijzondere categorie vormen de medische hulpmiddelen (zoals bv. implantaten), die het voorwerp uitmaken van een Europese regeling (VO (EU) 217/745 van 5 april 2017, omgezet bij wet 22 december 2020). Een bijzondere subcategorie vormen de medische hulpmiddelen verstrekt in het ziekenhuis, gereguleerd bij KB van 30 september 2020.

1456. Voor de bepaling van de tarieven per verpleegdag en voor de verschillende forfaits, zie de Nationale Overeenkomst Verplegingsinrichtingen – Verzekeringsinstellingen van 12 december 2019.

1516. Ook in de regeling van de zelfstandigen is zgn. “verenigingswerk” geen beletsel om, mits toelating van de adviserend geneesheer, een arbeidsongeschiktheidsuitkering te verkrijgen. Zoals bij de werknemers is ook hier de desbetreffende bepaling aangepast aan het arrest van het Grondwettelijk Hof van 23 april 2020 en de daaropvolgende wet van 24 december 2020.

1528. Als de werknemer het werk vervroegd hervat, moet hij een aangifte van werkhervatting doen bij zijn ziekenfonds, op een nieuw formulier (Vo 18 september 2019), dat hij ook elektronisch kan indienen.

1529. Tijdens de coronacrisis (maart-april 2020) is een bijzondere maatregel genomen voor zelfstandigen die niet tijdig bij hun huisarts geraken om hun arbeidsongeschiktheid te laten vaststellen (KB 18 mei 2020).

1564. De primaire ongeschiktheidsuitkeringen zijn tijdens de coronacrisis tijdelijk verhoogd (wet 24 juni 2020).

1588. Ook de primaire ongeschiktheidsuitkeringen voor zelfstandigen worden verhoogd. Deze verhoging is niet aan de coronacrisis gebonden. Zij vervangt de vroegere herwaardering (KB 12 januari 2021).

1622. Door een wet van 12 juni 2020 (retroactief van toepassing vanaf 1 maart 2020) worden perioden van afwezigheid wegens ziekte of ongeval of van tijdelijke werkloosheid tijdens de periode van voorbevallingsrust als arbeidsperioden beschouwd en verlengen zij dus de nabevallingsrust. Deze

maatregel werd getroffen met het oog op de coronacrisis, maar is permanent van aard.

1627. Door een programmawet van 20 december 2020 is het ouderschapsverlof (voortaan “geboorteverlof” genoemd) uitgebreid tot (op termijn) 20 dagen of 40 halve dagen.

1636. Het vaderschapsverlof voor zelfstandigen wordt voortaan “geboorteverlof” genoemd en is verder uitgewerkt bij KB van 15 december 2019 en door een programmawet van 20 december 2020. Het bedrag van de uitkering is afhankelijk van het aantal dagen onderbreking van de beroepsactiviteit. Dit aantal wordt geleidelijk opgetrokken tot 20 (of 40 halve) dagen. De betrokkene heeft ook recht op een aantal dienstencheques (max. 15).

Bovendien is tijdelijk (voor mei-juni 2020) in een ouderschapsuitkering voorzien voor zelfstandigen omwille van de coronacrisis wanneer de uitoefening van hun activiteit beïnvloed wordt door de zorg voor hun kind of kinderen (KB 4 juni 2020).

1639. Tijdens de coronacrisis wordt aan de genietters van minimumuitkeringen een extra premie uitgekeerd (KB nr. 47 van 26 juni 2020).

1641. De wat verouderde onderste leeftijdsgrens van 21 jaar, destijds in overeenstemming met de meerderjarigheid en met de leeftijd voor toekenning van verhoogde kinderbijslag voor gehandicapte kinderen, is door het Grondwettelijk Hof veroordeeld omdat hij thans niet meer relevant is (GwH 9 juli 2020, nr. 44/2020). Een wet van 20 december 2020 heeft hieraan uitvoering gegeven.

1643. Zoals te verwachten was, heeft het Grondwettelijk Hof niet gewacht om deze retrograde bepaling te veroordelen, in vrij krachtige termen (GwH 12 maart 2020, nr. 41/2020).

1652. Correctie: de hogere vrijstelling van inkomen (“prijs van de liefde”) geldt alleen voor de integratietegemoetkoming, niet voor de inkomensvervangende.

1718. Een wet van 15 juli 2020 heeft tijdelijk, voor de duur van de coronacrisis, de toegang tot werkloosheidsuitkeringen voor artiesten en genietters van auteursrechten vergemakkelijkt.

1775. De sperperiode van 4 weken is op 13 weken gebracht bij KB van 18 januari 2018.

1814. Bij tijdelijke coronamaatregel is het mogelijk gemaakt voor gepensioneerden boven 65 jaar om een uitkering wegens tijdelijke werkloosheid te genieten indien zij nog voortwerkten (wet 9 juni 2020).

1819. Ook de bijzondere controlemaatregelen voor tijdelijk werklozen beneden 50 jaar met een inkomensgarantieregeling zijn nu opgeheven (KB 13 mei 2020).

1841. In het kader van de coronamaatregelen is het gunstige regime van de tijdelijke werkloosheid in belangrijke mate uitgebreid voor de ondernemingen die door de coronacrisis getroffen zijn (KB nr. 46

van 26 juni 2020). De werknemers in tijdelijke werkloosheid gedurende de coronaperiode krijgen ook een bijzondere toeslag (KB 20 januari 2021).

1863 e.v. De perioden waarover de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen loopt worden voor de duur van de coronacrisis verlengd (KB 23 april 2020).

1868. De minima worden over de periode 2021-2024 geprogrammeerd opgetrokken. Dit geldt ook voor de overbruggings- en de inschakelingsuitkering (KB 22 december 2020).

1870. Voor de duur van de coronamaatregelen is het cumulatieverbod van uitkeringen met loon opgeschort in het geval van tijdelijke werkloosheid (KB 22 juni 2020).

1894. In het kader van de maatregelen tot bestrijding van de coronacrisis is een bijzondere “coronatijdscredietuitkering” toegekend voor werknemers van wie de arbeidsprestaties tijdelijk beperkt worden. Het moet wel gaan om ondernemingen in moeilijkheden, maar wie is dat niet in die periode. De uitkering is gelijk aan de bestaande onderbrekingsuitkering (nr. 1878).

1907-1909. Merk op dat in het kader van de coronamaatregelen de toekenningsvoorwaarden voor het overbruggingsrecht tijdelijk versoepeld zijn (wet 23 maart 2020). De door de coronacrisis getroffen kunnen onder bepaalde voorwaarden aanspraak maken op het dubbele van het voorziene bedrag. Er is ook voorzien in hulp bij het heropstarten van de activiteit (KB nr. 41 van 28 juni 2020 en wet 24 november 2020).

1932. Tijdens de coronacrisis worden de inkomsten uit een activiteit in een “vitale sector” zoals land- en tuinbouw niet in aanmerking genomen (KB 4 juni 2020).

1965. Tijdens de coronacrisis wordt aan de genietters van minimumuitkeringen een extra premie uitgekeerd (KB nr. 47 van 26 juni 2020).

1978. Het Grondwettelijk Hof heeft bepaald dat de doorzendingsplicht en de gewaarborgde steunverlening ook moeten gelden wanneer het OCMW onbevoegd is geworden omdat de gerechtigde verhuisd is (GwH 12 maart 2020, nr. 44/2020).

2000. Tijdens de coronacrisis worden de uitgaven voor het leefloon tijdelijk volledig door de Staat terugbetaald aan het OCMW (KB nr. 47 van 26 juni 2020).

2035. In het kader van de coronamaatregelen mogen tijdelijk gepensioneerden die opgeroepen zijn voor een activiteit in de zorgsector of andere prioritaire sectoren onbeperkt bijverdienen naast hun pensioen wanneer zij daarvoor de normale voorwaarden niet vervullen. Ook vervangingsinkomens die in die periode uitzonderlijk toegekend worden, beïnvloeden het pensioenrecht niet.

2038. In het afwijkende (oude) regime van de mijnwerkers is een loopbaan van 30 jaar in de ondergrond voldoende voor een volledig pensioen. Door een wet van 15 juni 2020 is dit effectief verminderd tot 25 jaar. Voor zo lang er nog pensioengerechtigde mijnwerkers zijn ...

2041. Er is een probleem geweest met de gelijkstelling van perioden van tijdskrediet op het einde van de loopbaan, gedekt door een overbruggingsuitkering. Deze regeling is vernietigd door de Raad van State omdat zij inging vóór de datum van publicatie van het besluit (RvS 4december 2020, nr. 249.150).

2059. Het maximumbedrag in de regeling van het minimum per loopbaanjaar is, zoals sommige andere uitkeringen, geprogrammeerd opgetrokken voor de periode 2021-2024 (KB 20 december 2020).

2101. Ook deze minimumpensioenen worden over de periode 2021-2024 geprogrammeerd opgetrokken (KB 20 december 2020).

2135. De bedragen voor de minimumpensioenen worden op geprogrammeerde wijze verhoogd over de periode 2021-2024 (KB 20 december 2020).

2172. In de coronaperiode wordt een tijdelijke extra premie toegekend aan de genietters van minimumuitkeringen (KB nr. 47 van 26 juni 2020).

Door een programmawet van 20 december 2020 wordt het bedrag geprogrammeerd opgetrokken tot in 2024.

2179. Bij tijdelijke maatregel tijdens de coronaperiode worden de beroepsinkomsten van personen die opgeroepen zijn in de zorgsector of andere prioritaire sectoren niet in rekening gebracht als bestaansmiddelen voor de IGO. Hetzelfde geldt voor bepaalde vervangingsinkomsten die in die periode uitzonderlijk toegekend worden, zoals bij tijdelijke werkloosheid.

2217. Het Grondwettelijk Hof heeft een beroep tegen het als onweerlegbaar beschouwde vermoeden van gemeenschappelijke huishouding gebaseerd op de gemeenschappelijke woonplaats verworpen. Het Hof is van oordeel dat het beginsel van niet-discriminatie de overheid niet verplicht om in alle socialezekerheidsstelsels in gelijke bewijsvoeringen te voorzien (GwH 23 mei 2019, nr. 81/2019).

2331. Het overbodig geworden organisme FAMIFED is opgeheven bij KB 28 december 2020.

2335. Deze overgangsregeling is aangevochten bij het Grondwettelijk Hof omwille van de verschillende behandeling van kinderen geboren vóór of na de bepaalde datum en omwille van de lagere uitkering die sommige gezinnen onder de oude regeling zouden krijgen. Het Hof oordeelde evenwel dat de regelingen redelijk verantwoord waren (GwH 5 december 2019, nr. 198/2019).

2393. De Vlaamse regering laat zich opmerken door het recht op kinderbijslag (“groeipakket”) voor vluchtelingen niet meer toe te kennen vanaf de aanvraag, maar slechts vanaf de datum van de erkenning (B.Vl.Reg. 30 april 2020).